

de schilderkunst als eerste kwam, maar waarin ook de pottenbakkerskunst hoog aangeslagen werd. En terecht.

Men zag in een vaas of schaal niet enkel het aangename nuttigheidsvoorwerp, maar het wonderlijke product van aarde, vuur en water, gepaard aan menschelijke scheppingsdrang; men las er het verlangen uit af naar innige schoonheid, begreep er de gematerialiseerde idee van, de uitstraling van het spiritueele, de gestremde vaart eener emotie, het soms volmaakte vermogen een gevoelsstemming of geestestoestand in de stof te realiseeren. *Schijnbaar* zijn de psychische uitingsmogelijkheden van den pottenbakker beperkt. Want wat is feitelijk een pot? Van huis uit niet meer dan een zekere begrenzing van een relatief kleine ruimte, begrenzing, die in eerste instantie door de bestemming van den pot wordt bepaald, zooals de ruimten van een huis door de bestemming van het wonen zijn bepaald. Taak van den pottenbakker is allereerst het scheppen van een evenwicht tusschen deze kleine ruimte en zijn begrenzing, tusschen wat men kan noemen het *vleesch* (de substantie) van den pot en zijn *vorm*.

Kunnen nu de vormen schier eindeloos gevarieerd zijn, ondanks gemakkelijk herkenbare bestemmingstypen als de schalen, de bekers, de kelken, de kommen, de gerekte vazen en de buikige potten, ook het „vleesch” kan sterk verschillen ten gevolge van de gebezigde grondstoffen en de temperatuur van den oven. Reeds het maken van den pot in dezen primairen zin is geen geringe taak, waarbij talrijke moeilijkheden overwonnen moeten worden. De klei, door bergstroomden meegevoerd steenslip, moet vaak van ver komen; de oven dient zoodanig te zijn gebouwd en ingericht, dat de hitte geleidelijk kan worden opgevoerd en ook weer geleidelijk tot dalen kan worden gebracht, daar anders barsten of breken van de producten het gevolg zal zijn. Deze werden tevoren met de vrije hand gekneed of op de draaischijf gevormd, waarbij in het laatste geval de voeten het tempo der schijf-omwentelingen beurtelings moeten remmen of versnellen. Maar vergeten wij niet, dat Amerikaansche Indianen kostelijke dingen gepresteerd hebben zonder oven en zonder draaischijf, al zijn deze voorwerpen uiteraard bros en van vormgeving eenigszins onregelmatig.

Substantie en vormtype bepalen inmiddels als regel het aanzien van den pot slechts ten deele; gewoonlijk komen daar twee belangwekkende factoren bij: het *glazuur* of de glashuid, die oorspronkelijk beoogde de poreusheid van de gebruikte klei op te heffen, en de *versiering*. Deze beide elementen vloeien soms samen tot één ondeelbare, hetgeen vooral het geval is in veel Chineesche ceramiek uit den Soeng-tijd en in moderne Fransche, Nederlandsche en andere pottenbakkerskunst. In de betere samenstelling van de grond-